

od katerih je bilo in ostalo 50 t. j. 82% zdravih. Omeniti še treba, da je 25 otrok prve skupine umrlo že nekaj mesecev po rojstvu, ostali so bili božjastni, nepravilno zraščeni, tudi pritlikavci in popolni bebcii. Iz druge skupine je umrlo le 5 otrok kmalu po rojstvu, 2 sta imela neznatne pogreške v rasti, 4 pa so dobili v poznejši dobi živčne bolezni. — Razlika je torej velikanska!

Iz teh kratkih podatkov pač izhaja, da je novodobna „lete“ — vir pozabljenja — jako nevarno sredstvo, zlasti za to, ker si, kakor sem gori rekla, marsikdo pritrjuje na hrani, da more zadostiti tej nesrečni mestni modi, ki zahteva, da se mora z jedjo uživati tudi alkohol.

Arabska beseda „alkohol“ pomenja baje „najčistejše, najfinejše bistvo“ stvari. To dandanes, žalibog, ni več resnica. Odkadar smo tako srečni, da smemo uživati dobrote „vinske klavzule“, se nam je vedno bati, da sprejme naše telo razven „aethyl-oxdyhydrata“ (alkohola) še mnogo drugih več ali manj nedolžnih — strupov. Kdor pa se je udal i žganju, njemu pa že itak zadostuje „fuzel“ — drugega strupa mu ne treba.

Sicer pa sem čitala nedavno, o pri- liki mednar. kongresa proti alkoholizmu, ki se je vršil na Dunaju, v nekem humo- rističnem listu dokaz, da človek postane lahko „trotel“ tudi pri vodi; — zato pu- stimo to „učeno“ predavanje, pa se povr- nimo h — kuhinjski šoli. Ako je kdo dobil iz navedenga prepričanje, da pomeni vsaj materijalno škodo, če se ga sili k uži- vanju alkohola, to mi zadostuje. Dotičnik je z menoj vred prepričan, da bi bila ku- hinjska šola „zavoda sv. Nikolaja“ koristna tudi za naše gospode uradnike, ki ne po- znajo idilične sreče ob domačem ognjišču. To prepričanje sem hotela razširiti, da se otme pozabnosti misel o slovenski kuhinjski šoli v Trstu, ki bi vsekako dobro došla i našim dekletom, i moškimi — abstinentom,

pa tudi takim, ki bi hoteli včasih kupico pristnega vinčka . . .

Bila bi hvaležna, če še kdo izprego- vori kaj o tem vprašanju v naši dragi „Slovenki“. Saj bi se dalo povedati še marsikaj „za“, morda tudi kaj „proti“? Raz- pravljati bi se moralo vsekako tudi o ustrojstvu te šole. Jaz sem prepričana, da bi bilo najbolje, če bi bil „zavod“ v to svrhu združen s kakšno boljšo gostilno . . . Kaj mislite ve, cenjene čitateljice?

PROSTITUCIJA. IWANKA. TRST.

Za merilo kulturne stopnje človeške družbe nam ne smejo in ne morejo služiti samo tehnične iznajdbe in znanstvene pri- dobitve, ker so to le nekaka zunanja zna- menja razvitka in napredka človeškega razuma, ki družabni red mnogo bolj iz- preminjajo nego li zboljšavajo. Tako nahajamo n. pr. v XIX. in XX. veku, ko slavita tehnika in znanost največje svoje zmage, še polno barbarskih odnošajev, kri- vic in nasilstev, in to pri narodih, ki so na glasu kot najbolj civilizovani.

Ako abstrahiramo od verskega mo- menta, tiči glavni smoter človeške družbe v njeni človečanski popolnosti, ne pa morda v popolnosti njenih vsakojakih pro- izvodov. Zato moremo nje resnično kulturno stopnjo soditi le po njenem etičnem stališču.

Ako motrimo npravstvene razmere so- doodne človeške družbe ter jih primerjamo z onimi prošlih vekov, moramo reči, da je človeštvo napredovalo tudi v svojem glav- nem smotru — v svoji npravstveni po- polnosti. Ob enem pa moramo spoznati, da se je ta napredek izvršil mnogokje le na- videzno, po obliki; po svojem bistvu pa je npravstvenost precej jednaka npravstvenosti prošlih generacij.

Kljub vsemu zunanjemu blesku in zu- nanji civilizaciji je npravstvena stopnja so- doodne družbe še jako nizka. Le spomnimo

se še svežih dejstev, ki pričajo o — blagoslovenem kulturnem delovanju civiliziranih evropskih držav in ki so: vojna v južni Afriki, maščevanje na Kitajskem, zatiranje slabjših narodov po močnejših vsepovsod ter tlačenje in uničevanje delavskega ljudstva po kapitalizmu. Vse to so uničevalne priče toliko hvalisane sodobne kulture. Nič pa popolnosti te kulture ne diskredituje bolj kakor — prostitucija, pred vsem reglementirana prostitucija.

Prostitucija pomenja v današnjem smislu besede samoprodajo ženskih oseb k spolnemu občevanju v obliki **obrti**, bodisi že skupno v hišah sramote ali pa samostojno, posamezno. V resnici pa spada k prostituciji vsako spolno občevanje, kateremu manjka pogoj npravnosti in človeškega dostojanstva.

Glavni vzrok vsake prostitucije in pred vsem »obrtne« — o kateri edini bodi tu govora — je nedvomno kriva vzgoja moških in ženskih. Mnogi trdijo sicer, da je edini povzročitelj prostitucije sodobni kapitalizem, a to je docela krivo ali vsaj čisto enostransko stališče, kar sledi že iz tega, da je prostitucija bila tudi — **pred kapitalizmom**. Res je sicer, da je revščina velika pospeševaljica prostitucije — z ženske strani namreč — ter da najde ista največ žrtev v vrstah služkinj, natakarič ter neposledujočega ženstva sploh. A tu ne pride toliko v poštev kapitalizem, ampak mnogo več moškego izem sploh, ki ženstvo na vse načine ovira na potu do strokovne izobrazbe in do dostojne samostojne eksistence ter jih odriva od vsake boljše službe. Dalje je tudi res, da je najti v sramotnih hišah in vseh drugih oblikah obrtne prostitucije veliko število žensk iz posedujočih, meščanskih krogov.

Vzgoja, ali bolje zistem vzgoje je torej pred vsem vzrok prostitucije. Matere same so po veliki večini brez vsake resnične naobrazbe ter jim manjka vsak po-

jem o vzgoji v moralnem, higijeniškem, naravoznanskem in ekonomskem oziru, kar se posebno usodno kaže pri moški mladini. Njej se dovoljuje spolno občevanje pred zakonom, navaja se jo na škodljivo hranjenje duše in telesa ter pred vsem k preziranju in zapostavljanju ženskega spola in gospodovanju nad njim. Svoje stori na moški vzgoji tudi vojaščina — prostitucija se smatra kot nekak privilegij vojaštva — in pa semtertje brezvestni zdravniki, ki stavijo redno spolno občevanje za neobhodno potrebo človeškega organizma. Ta zistem moške vzgoje neodoljivo prižene posedujoče in proletarske moške v naročje prostituciji. Kmalu pa jim ista ne zadostuje več, začne se lov na poštena nepokvarjena dekleta, katera s pomočjo zvižac in laži oskrunjajo in potem prepuščajo obrtni prostituciji.

V opravičenje nemoralnega življenja mlajših moških se često navaja okolnost, da ob sedanjih družabnih razmerah mož v svojih mladih letih nima dovolj gmotnih sredstev za vzdrževanje družine. Ta izgovor pa ne drži, kajti s tistimi svotami, katere zapravijo moški s prostitutkami in drugimi razkošnostmi, bi lahko izhajala cela družina ob priprostem in praktičnem gospodarstvu, to pa tem bolj, ker se poslužujejo tega izgovora navadno premnožejši lahkoživci, katerim je vsak izgovor dober, da le morejo nadaljevati svoje neravno samsko življenje.

Istotako kriva je ženska vzgoja. Mesto da bi se dekle vzgajalo k samostojnosti v pridobivanju eksistenčnih sredstev in k samostojnosti v značaju t. j. k resnemu in delavnemu življenju, vzgaja se jo le k nečimernosti in puhlosti ter k popolni odvisnosti od moških. Dresira se jo v »pristno ženski« prijenljivosti in pokorščini in tako gladi pot moški pohotnosti.

* * *

Prostitucija je izrodek obče družabne pokvarjenosti, priča njene nepopolnosti.

Prostitucija bje v obraz vsem naravnim zakonom in vsakemu čutu človeškega dostojanstva. Protinaravna je v svojih pogojih in svojem bistvu ter strašna, razdirajoča in uničujoča v svojih posledicah.

Predpogoj prostitucije — v vsaki obliki — je ali popolna npravna propalost ali pa nenormalnost duševnega in fizičnega stanja pri obeh činiteljih t. j. pri prostitutki in prostituirancu. Tako abnormalno stanje se navadno ustvarja na umeten način: z alkoholom, nikotinom, s čitanjem nenravnih brošur, z obscennimi slikami in lascivnimi predstavami in pogovori itd. Predpogoj reglementirane prostitucije pa je, v popolnem pomenu besede, tudi telesna sužnost ženskih; ista je sramotnejša za človeštvo in bolj zločinska kakor katerakoli druga sužnost. In še več. Pogoj obrtne prostitucije v sedanjem obsegu in obliki je dobesedno trgovanje z dekleti. Neverjetno grozne so vesti o tem poglavju v črni knjigi prostitucije. Tako obstoji mej nekaterimi evropskimi državami, mej katerimi zavzema prosvitljena Nemčija prvo mesto, (njej vredno slede: Italija, Ruska, Avstro-Ogrska, Španjska, Rumunska itd.) in mej angleškimi naselbinami v Indiji redna trgovina z dekleti. Središče te trgovine je Bombay, kjer imajo brezvestni »trgovci« svoj poseben klub. Zlasti živahen promet z dekleti se vrši tudi preko Hamburga v Rusijo in iz Rusije, Avstro-Ogrske, Švice, Nemčije, Italije in od drugod v južno Ameriko, pred vsem v Rio de Janeiro, Montevideo, Buenos Ayres itd. Celi transporti deklet se pošiljajo sem in tja po železnicah in parobrodih. »Trgovci« imajo vedno na razpolago krivih potnih listov, katerih nihče ne preiskuje. Istotako imajo za poštni, brzojavni in telefonični promet svoj tajen jezik ter signalizirajo dekleta kot »preproge«, »skatljice z biseri«, vreče s »krompirjem« itd. Ta »trgovska« gospoda ima celo borze za svoje »blago«, n. pr. v Londonu, Rigi, Odesi. Kot sredstvo za dobavo

vedno »sveže robe« se vpórablja vse mogoče zvijače in brezvestnosti; mnogi lastniki ženitnih posredovalnic so zastopniki trgovcev z dekleti. V Turčiji, Egiptu, nekaterih balkanskih državah, v Rusiji, na Holandskem in celo v Belgiji, dalje v New-Yorku i. dr. dobivajo policijski organi od agentov in trgovcev z dekleti velike svote v svrhu, da se obrnejo v stran in zatisnejo oči kadar so oni na »delu«. Edino na ta način je mogoče, da ta naj-sramotnejša trgovina tako bujno cvete — v prosvitljenim dvajsetem veku! — V Čikagu se nahajajo najrazupitejše sramotne hiše v bližini magistrata (v Trstu tudi!) ter justičnih in policijskih oblasti. V južni Ameriki je policija docela podkupljena ter se navadno postavi v obrambo zločinskih agentov in trgovcev s človeškim mesom. Dekleta, ki so jih z zvijačo in raznimi lažnjivimi obljubami zvalili v tujino, zaklenejo o prihodu v sobe ter ondi izpostavijo najbrutalnejši pohotnosti. Neko cesto v Buenos Ayresu, Calle Lavalle, kjer gine do 2200 evropejskih žensk, ki so bile večinoma ugrabljene in z zvijačo odpeljane iz domovine, imenuje ljudstvo le »Cesta krvi in solza« (»Calle Sangré y Lagrimo«.) Te nesrečnice navadno umrjo že po par letih strašnih duševnih in telesnih muk. Po statistiki o narodnosti je mej temi ženskami 40% Poljakinj! 15% Rusinj, 11% Italijank, Avstro-ogerski narodi pa prispevajo z 10%.

Pa pogledjmo, kako je ta čedna trgovina »v malem« razvita doma v Avstro-ogerski. Skoro ga ne najdemo večjega mesta, kjer bi ne bilo reglementirane prostitucije*). Glavni ognjišči najgnusnejše in najnižje prostitucije v Avstriji pa sta menda Trst in Pulj.

Srce se krči v človeku, če pomislimo koliko tisoč nesrečnic hira in gine duševno in telesno v puljskih in tržaških brlogih

* Pred par leti se je tudi bela Ljubljana spopolnila s tako »moderno« ustanovo. Žalosten napredek!

sramote in zločinstva. In — nežne rodoljubke, ne zatisnite oči in ušes! — te nesrečne žrtve so po ogromni večini slovenske krvi, to so bivše slovenske služkinje, natararice in delavke. Kje je naše človekoljubje in kje naše rodoljubje, da se ne zganemo v rešitev teh revic, ki tvorijo del našega maloštevilnega naroda?

Pa kaj govoriti o človekoljubni pomoči in rodoljubni rešitvi, saj je v Trstu in Pulju slovenski moški naraščaj v častnem številu zastopan med tistimi, ki polnijo sramotne hiše ter se pridno udeležujejo na prostituiranju svojih rojakinj in — samih sebe. Žal, da se dotičniki niti ne zavedajo ogromne moralne in fizične škode, ki jo s svojim nenravnim življenjem povzročajo ne le sebi, marveč vsemu slovenskemu narodu!

Protinaravno je dalje bivstvo prostitucije. Ista obstoji v zadoščanju spolnemu nagonu na surov, živalski način, ki skruni in uničuje človeško dostojanstvo ter ubija dušo in telo. Naravni namen spolnega nagona je ohranjenje človeške družbe. Spolni nagon je sila, iz katere ima izvirati oni veliki, mogočni, skrivnostni čut, ki s svetimi vezmi veže ženo z možem in ki ga imenujemo ljubezen. Ljubezen je edina, ki spolni nagon povzdigne v človeka dostojen čut in zvišuje njega namen; ljubezen edina opravičuje in dovoljuje spolno občevanje mej možem in ženo — a ljubezen mora biti vsikdar etičen čut. Prostitucija pa ponižuje spolni nagon v bestijalno strast, ki ne pozna družega pogoja kakor svoje živalsko poželjenje in nima družega namena nego svojo slast in živalsko uživanje. Protinaravnost in nizkotnost takega spolnega občenja pa še posebno otežujejo okoliščine in pogoji, pod katerimi se godi in in katere smo gori razmotrili.

Sedaj pa si na kratko oglejmo še posledice prostitucije. O tej priliki moramo pred vsem opomniti, da se te posledice dotikajo vse družbe in ne prostituirancev samih.

Fizična škoda, ki jo povzroča prostitucija, je naravnost grozna. Tako sodijo vsa npravstvena društva, a tudi druge korporacije, sosebno ženske, kar nam pričajo prošnje, ki jih od leta 1895. stavi »Zveza nemških ženskih društev«. To nam potrjujejo tudi soglasna izkustva velikih znanstvenikov in higijenikov, kakor: prof. Ribbing, prof. Forel, dr. Pelman, prof. Fournier, prof. Ricord, dr. Schwarz, prof. Schröder, prof. Herzen, prof. Flesch, prof. Nöggerath i. dr. in glasom katerih je od 99⁰/₀ mladih mož, ki pred zakonom živé nenravno, celih 80⁰/₀ bolnih na tej ali oni podeljivi spolni bolezni! To grozno razmerje pa še bolj otežuje okolnost, da so venerične bolezni le težko, a največkrat neozdravljive ter ti možje, ako se poroče, okužijo tudi svoje žene in preneso svojo bolezen na svoje eventuelne otroke. Dokazano je, da venerične bolezni še po 10, 20 in več letih povzročé slepoto, norost in blaznost ter druge bolezni, kakor tudi ponesrečene ali mrtve porode. Često se i v potomstvu pokažjo najtežje bolezni kot posledice venerično bolnih roditeljev. Tako se fizična propast prenaša od pokolenja na pokolenje. Kar pa se tiče prostitutk samih, pa je itak znano, da v večini umirajo v onih žalostnih bolniških oddelkih, katere polni z moškim in ženskim spolom prostitucija, ali pa gnijo po kleteh in zaduhlih zakotnih stanovanjih.

Že iz teh površnih podatkov je razvidno, kako ogromna in strašna je fizična škoda, ki jo povzroča vsej družbi prostitucija. Nič manjša ni tudi moralna škoda. Z reglementiranjem so dale države prostituciji nekak nimbus javne veljavnosti in upravičenosti ter tako uslužno prišle nasproti moški pohotnosti in ugladile pot nenravni razvajenosti obeh spolov. Noto-rično dejstvo je, da se z upeljanjem reglementirane prostitucije nikdar in nikjer in v nobenem oziru ni koristilo javni morali, da se z njo nikdar in nikjer ni odpravilo

ali vsaj omejilo dotične vagantne svobodne obrti na ulici, marveč se je ista vselej le pomnožila. To je tudi popolnoma logično; z reglementiranjem zatirati prostitucijo je pač isto kakor z Belcebubom hudiča izganjati. Sramotne hiše so neprestano javno pohujšanje ter ognjišča pohotnih strasti. Mnogi moški, ki bi se sicer nikdar ne udali nenravnemu življenju, propadajo o prvi priliki in izkušnjava. Udajo se prostituciji v vseh možnih oblikah in navadno ne mislijo več na ženitev. Ženske uvidijo, kako negotova jim je ženitev, vidijo, kako se sramoti in zaničuje ženska, ki je brez premoženja; kmalo se naveličajo služb, v katerih se jih istotako ponižuje in prezira in v katerih ne zaslužijo niti za najnujnejše potrebe, vera v sé in vse dobro — ako so jo sploh kdaj imele — izgubi se jim in udajo se prvemu najboljšemu, ki jih sreča na cesti, s prihodnjim korakom pa že prestopijo prag obrtne prostitucije. Reglementirana prostitucija pa je slab vzgled tudi ženstvu posedujočih krogov ter ga potrja v vseh slabih instinktih. Prepričanje, da ženska ni za drugo na svetu, nego v zabavo in veselje moškim, da vsa nje vrednost obstoji v njeni telesnosti, se v senci reglementirane prostitucije bohotno razvija in čuditi se ne smemo, ako pri ženstvu posedujočih krogov ne najdemo mnogo družega, razun smisla za negovanje zunanjosti. Končno se dama višjih krogov, ki si mej moškimi svoje kategorije dan za dnevom izbira nove ljubimce ter goji svojo pohotnost na rafiniran način in če je oženjena, stokrat prelamlja zakonsko zvestobo, bistveno prav nič ne razločuje od reglementirane in pocestne prostitutke. Istotako ni nobenega razločka mej dosluženo prostitutko, ki prodaja svojo hčer ter živi od njenega greha, in mej ono visoko damo, ki dá svojo hčer svojemu zadnjemu ljubimcu v zakon. Tako iz nezvestih soprog nastajajo slabe matere in od teh izhajajo zopet nove nemoralne generacije.

Bodi dokazovanja dovolj. Vsak zdrav razum mora uvideti, da je prostitucija nesreča in sramota za vse človeštvo. S tem pa nikakor ne smem zaključiti teh vrstic. Ni dovolj, da spoznamo zlo, treba misliti tudi na lek.

Zakonodajstvo, ki bi moglo z radikalnimi sredstvi najhitreje in najuspešneje nastopiti proti obrtni prostituciji ter zabraniti vsaj sramotno in zločinsko trgovanje z dekleti, se jako počasi in le nerado bavi s tem predmetom. V tej zadevi se oblasti najraje delajo gluhe in slepe ter so vesele, če jih nihče ne dreza. In da jih nihče ne dreza, se imajo zahvaliti le okolnosti, da so žene v javnosti brezpravne, ker imajo vso politično oblast v rokah moški. Vse, kar se je dosedaj dobrega doseglo v omejitvev prostitucije, je zasluga žen, ki se že po vsem svetu gibljejo in organizirajo v to svrhu. Kolikega pomena je sosebno v tem oziru politično pravo žen, dokazuje okolnost, da so Američanke v New-Yorku, Kansasu, Koloradi, Arizoni, Wyomingu in Idahi, kjer imajo ženske volilno pravico, dosegle velevažno povišanje takozvane varstvene dobe deklet na 18 let. V Ameriki je dalje za povzdigo obče nravnosti nevtrudno na delu priljubljena pisateljica Helen Gardener iz New-Yorka ter razne ženske zveze in društva. Tudi v Evropi je ženstvo stopilo v boj proti prostituciji. Ustanovila so se v ta namen razna društva na Angleškem, Francoskem, Nemškem, a tudi na Ogrskem se že deluje v omejitvev prostitucije in nje posledic. Največje društvo te smeri obstoji od leta 1875. na Angleškem pod vodstvom gospe Josipine Butler in pod naslovom »Fédération abolitionniste internationale«. Leta 1897. pa se je na Francoskem zasnovała podružnica zveze, ki je imela letos od 29. maja do 2. junija svoj 25. kongres v Lyonu. Ta zveza je mnogo pripomogla, da so po vsem svetu začeli izobraženi krogi proučavati bistvo prostitucije ter sva-

riti pred njo. Žal pa, da abolicionisti ne zahtevajo odprave prostitucije sploh, marveč le odpravo reglementiranja in vsacega vmeševanja od strani zakonodajstva, kar da je obsojati s pravnega, higijeniškega in moralnega stališča, ter hočejo pred vsem varovati popolno osebno svobodo. V angleškem parlamentu je zveza abolicionistov tudi prodrla s svojo zahtevo ter je v tej državi odpravljeno vsako reglementiranje. A kakor kaže dosedanja izkušnja, se s tem prostitucijska obrt nikakor ni omejila. Zvodništvo je na Angleškem v najbujnejšem cvetu ter gre izmed 5000 tamkajšnih bordelev 2000 naravnost na zavajanje mladih dečkov. V temni noči se po londonskih ulicah ravno tako košato razvija trgovina s človeškim mesom, kakor v drugih velikih mestih, in to pred očmi policije, kot svobodna, obče priznana obrt.

Reglementiranje prostitucije je nedvomno prav škandal v zakonodajstvu ter v vsakem oziru obsojana vredno, a v zatrenje prostitucije treba še drugih, radikalnejših sredstev, nego je zgolj odprava reglementiranja. V tem oziru lepo prednjači Švica (z izjemo Genfa, kjer je socialistična(!) uprava zopet uvedla reglementirano prostitucijo.) V Curihu je od leta 1897. odpravljeno reglementiranje; sramotne hiše so potom zakona odpravljene. A, kar je glavno, zakon prepoveduje tudi vagantno svobodno gibanje prostitucijske obrti ter isto v vsaki obliki strogo preganja in kaznuje. Pa tudi na Nemškem gre gibanje proti prostituciji ne le za tem, da se odpravi reglementiraje, marveč zahteva, da se prostitucijsko obrt sploh zatira v vseh njenih oblikah in z vsemi sredstvi, ki so državi na razpolago. In to stališče napram obrtni prostituciji je tudi edino pravo.

Prostitucija je nevarna in škodljiva posameznikom kakor tudi obči fizični in moralni blaginji ter bi se čisto logično morala zatirati, kakor se zatirajo vsi drugi

pojavi človeške pokvarjenosti ali telesnih slabosti, ki so nevarni posameznikom in vsej družbi. To zahtevo podpira tudi znanost, ki vedno jasneje priča in kaže, kako veliko zlo je prostitucija, zlo, čegar obstanka nikakor ni mogoče opravičiti. Prof. Sonderegger, prof. Kraft-Ebing, prof. Forel, Lionel S. Beale s Kings-kolegija v Londonu, prof. S. Graham, ves medicinski kolegij na univerzi v Kristijaniji, dr. Acton, Oesterlen, prof. Ribbing, veliko število ameriških zdravnikov, prof. Herzen, dr. Paulus, dr. Hoffmann i. dr. — potrjujejo soglasno iz lastnih izkušenj, da normalno konstituiran človek lahko živi zdržno, ne da bi kakorkoli trpel na svojem zdravju.*) Vsi ti znanstveniki tudi povdarjajo velik vpliv in pomen, ki ga ima prava in dobra vzgoja za ohranjenje čistosti, ter popolnoma soglašajo z zahtevo vseh etično mislečih žen in mož, da naj ostanejo mladeniči in dekleta popolnoma čisti do zakona.

V vzgoji nam je torej pred vsem iskati orožja v boju proti prostituciji. Vedno in vedno zopet moramo opozarjati tudi naše ženstvo, kako napačno in pogubonosna je dosedanja običajna vzgoja, ter apelirati na naše slovenske matere, kakor tudi na učiteljstvo in duhovništvo, da poglobe pojme o dobri in pametni vzgoji, ki pred vsem izključuje dvojno moralno in zapostavljanje jednega spola za drugim. To naj našim vzgojevateljem preide v meso in kri. Dalje naj bi se mladini pojem o čistosti in nramnosti sploh ne razlagal z izključno verskega stališča, marveč na podlagi občečloveškega dostojanstva in dolžnosti, ki izvirajo iz tega, ter dalje na podlagi higijene in naravnoslovja. Mlade ljudi obojega spola

* Na to posebno opozarjamo onega g. anonimnega kritika »Slovenke«, ki je v neki tržaški kavarni pomazal naš list z nedostojnimi opazkami ter mej drugim opomnil, da bi se po odpravi prostitucije razširil nek drug greh!

in vseh stanov naj se navaja k resnemu, samostojnemu življenju in največji zmernosti. Tudi vsaka gospodinja in gospodar si šteje v dolžnost, navajati svoje službenice k poštenemu, нравnemu življenju in sicer z lastnim vzgledom, poukom, omogočanjem poštene zabave in če le mogoče z zasledovanjem in ovajanjem onih, ki se brez vednosti policije bavijo z zvodništvom.

V tem oziru je »zavod sv. Nikolaja« v Trstu neprecenljive vrednosti. On otimlje naša uboga dekleta uprav izpred žrela pohotnosti, ki se tako bohato razcvita v občini tržaški pokvarjenosti. Voditeljstvu zavoda se je ravno te dni zopet posrečilo zaslediti dva brloga, v katerih se je izvrševala gori omenjena zločinska obrt brez vednosti in dovoljenja — kako neverjetno se to glasi! — policije, in v katerih je bila prodana in zapravljena čast bogve koliko naših deklet. Seveda je voditeljstvo naznanilo obe dotični zvodnici policiji ter homo prihodnjič o obeh slučajih natančneje poročali. Ednake zavode ali domove za služkinje ustanovljajo sedaj tudi po Ogrskem; da obvarujejo dekleta pred požrešno prostitucijo, ki nima nikdar dovolj žrtev. Ponovno opominjamo vse naše rodoljubne kroge na dolžnost, da se zanimajo za »zavod sv. Nikolaja« ter ga podpirajo z vsemi močmi gmotno in moralno, da bo njegovo delovanje napram neštetim drugim organizacijam, ki delajo v Trstu na gmotno in moralno propast naših služkinj, tem vspešneje. Posebno bi moralo naše narodno ženstvo, ako mu je resnično do sreče in blaginje slovenskega naroda, vso svojo pažnjo posvetiti temu našemu zavodu, ki je edina ženska korporacija na Slovenskem, brez tuje, t. j. liberalne ali klerikalne politične podlage, marveč je samo slovenska in človekoljubna v pravem krščanskem smislu, ter ga podpirati z dejanji in sveti.

V ostalem pa bi moralo proti prostituciji nastopiti zakonodajstvo. A ker je

malo verjetno, da bi zakonodajstvo, če bo izključno pod vplivom in v rokah moških, kmalu radikalno nastopilo proti prostituciji, zato naj se ženstvo organizira ter z vsemi močmi dela na dosego političnih pravic.

Prav dobro bi bilo tudi prirejati shode, na katere naj bi se povabili vsi, brez razlike spolov in stanu, ki se hočeje boriti za odpravo najsrमतnejše ustanove v civilizovanih narodih — obrtne prostitucije. Na shodih naj bi se resno in temeljito razpravljalo o težkih posledicah prostitucije, o nje vzrokih, kakor tudi o sredstvih in potih za njeno odpravo ali vsaj omejitev. Sestavljale naj bi se tudi peticije ter izročale poslancem, ki bi soglašali z njihovo vsebino ter jih predlagali državnemu ali deželnemu zboru oz. v občinskem svetu.

V Avstriji moramo pred vsem zahtevati podaljšanje varstveno dobe deklet, v čemur smo posebno zaostali. Ko variira namreč varstvena starost deklet v drugih evropskih državah n. pr. na Finskem, Nemškem, Danskem, Angleškem, Norveškem, Italijanskem in v Švici mej 15. in 17. letom, določa avstrijski zakon varstveno dobo le do 14. leta.

Pa še en važen činitelj je, ki bi mogel mnogo učiniti za občo нравnost, namreč novinstvo. Novinstvo je izraz »javnega mnenja« ali bolje: ono dela javno mnenje. Že ta okolnost nalaga novinstvu sveto dolžnost, da se ogiba vsega, kar bi znalo to javno mnenje okužiti, pokvariti. A tega, žal, novinstvo ne upošteva dovolj, marveč skuša mnogokrat s pikantnimi in često naravnost škandaloznimi noticami in spisi pridobiti novih naročnikov in stranki novih somišljenikov, računaje o tem na najnižje čute neizobražene in v mišljenju nesamostojne mase. Tako postopanje je zločinsko in najstrožjega obsojanja vredno. Tudi v slovenskem novinstvu nahajamo, žal, znake take novinarske brezvestnosti, ki niso nikomur v čast in še manj narodu v korist, ter je le najnujnejše želeti, da me-

rodajni činitelji skoro ukrenejo potrebno, da se v časopisju ne bo žalil najprimitivnejši čut dostojnosti. Še bolj pa bi seveda bilo želeli, da bi se novinstvo pridobilo za gibanje proti prostituciji. Stvar bi bila potem takorekoč na polovico premagana, in novinstvo bi si lahko z zadoščenjem reklo, da je s svojim postopanjem storilo človeštvu velikansko prosvetno uslugo. Saj je novinstvo v prvi vrsti poklicano v to, da širi in popularizira omiko, ne pa da ugaja strastem mase.

ŽENSKI IZOBRAZBI PROSTO POT! ROK DROFENIK. LJUBLJANA.

Dasiravno je izmed vsega prebivalstva največ žensk, vendar se je temu večjemu delu človeškega rodu stoletja in tisočletja obračalo najmanj pozornosti. Ko je še mož hodil okrog odet s kožo divje zveri in se je s sulico in mečem v roki boril s sovražnikom, morala je žena, sestra, mati, hči obdelovati polje, morala mu je, ko se je zmage pijan vrnil domov, pripraviti jedi in ležišče. Da bi z možem vred šla v boj proti sovragu — za to se je ni vredne smatralo.

Pozneje bilo je še hujše. Trdo so morali tlačani robotati. Z bičem v roki so jih k temu priganjali hlapci tiranov. Tudi tukaj so morale žene največ pretrpeti, osobito, ako se niso udale gospodarjevi volji. Na njihovih plečih je slonelo največ bremen. Poleg volov so jih v jarem upregali. In ako je posijal ubogi deklici žarek sreče v njeno mučeniško življenje, da si je našla moža svojega stanu, ki bi ji vsaj nekoliko olajšal trpljenje in jo spremljal po trnjevi poti njenega življenja, je prišel pohotni grajščak, zahtevaje svoj j u s p r i m a e n o c t i s ! *) Njen mož pa je moral svojo in ženino sramoto mirno potrpeti, sicer gorje njemu in njegovim izvoljenki!

*) Pravico prve noči,

Toda že v 15. stoletju so se posamezne žene pričele javno potegovati za ženska prava. Koncem 18. stoletja, za časa velike revolucije, pa že vidimo, kako so pariške žene od konventa, ki je proklamiral človeška prava, zahtevale tudi za se enakih pravic. Takrat so o splošni navdušenosti, ki je vladala na Francozskem, dali tudi ženam prosto pot v mnogobrojne politične zveze kot enakopravnim članom, kar se je v manjši meri posnemalo tudi na Angleškem.

Nekako o istem času (l. 1792.) pričele so se žene tudi na Angleškem gibati. Tu si je za žensko gibanje nevenljivih zaslug pridobila ženijalna predbojevnica ženskega gibanja, Mary Wollstoncraft, ki je z besedo in pisavo dramila angleške žene, da so se pričele tudi one gibati in se potegovati za svojo neodvisnost in za ednake pravice z možem. Trud Wollstoncraftove ni bil zaman: že v prvi polovici minolega stoletja je na Angleškem nastalo obilo številno društev, ki so si postavila nalogo, deloma priboriti ženam politične pravice, deloma pridobiti jim ustop k studijam in poklicem. In že sredi XIX. stoletja so se na Angleškem ustanovile visoke šole za ženske in sčasoma odprla so se jim skoro vsa učilišča. Dandanes delujejo na Angleškem žene kot zdravnice in uradnice najrazličnejših vrst; glede političnih pravic se pa lahko reče, da ne boče dolgo trajalo, ko bodo žene na Angleškem popolnoma enakopravne z moškimi!*)

V tem je pač velikanski razloček med Anglijo in drugimi državami, kjer si mora ženstvo z vsem naporom korak za korakom prisvajati svoje pravice!

Skraja je bilo žensko gibanje omejeno bolj na literarno delovanje in na duševno

*) Kolik razloček je v tem med Anglijo in Avstrijo, kaže dejstvo, da ima žena na Angleškem že davno pravico, snovati politična društva — dočim se v Avstriji ženske v politična društva niti sprejemati ne smejo. —